

Блок 2. Україна в процесі боротьби за збереження національної ідеї

Урок 10. Революція 1848 року на західноукраїнських землях. Скасування кріпацтва. Головна Руска Рада

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Революція 1848 р. відкрила для українців Галичини можливість легальної політичної діяльності. Скасування панщини змінило соціальне становище селян, а Головна Руска Рада стала першою українською політичною організацією краю.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
європейська «весна народів»; скасування кріпацтва в Галичині; створення Головної Руської Ради; українсько-польське суперництво.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1848	революція в Австрійській імперії.
квітень 1848	скасування панщини в Галичині.
2 травня 1848	створення Головної Руської Ради.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Європейська «весна народів»	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Скасування кріпацтва в галичині	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Створення головної руської ради	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Українсько-польське суперництво	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Підсумки революції для українців	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Революція 1848 року на західноукраїнських землях. Скасування кріпацтва. Головна Руська Рада» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Революція 1848 р.	допомагає точно пояснити явище: хвиля виступів у Європі за конституції, свободи і національні права.
Панщина	допомагає точно пояснити явище: примусова праця селян на землевласника.
Головна Руська Рада	допомагає точно пояснити явище: перша легальна українська політична організація в Галичині.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: революція 1848 року на західноукраїнських землях. скасування кріпацтва. головна руська рада.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і

самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Європейська «весна народів»	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Скасування кріпацтва в галичині	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Створення головної руської ради	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Українсько-польське суперництво	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Весна народів	Революції охопили Європу й поставили питання конституцій, свобод і національних прав.
Скасування панщини	Селяни отримали особисту свободу, але земельні й соціальні проблеми залишилися.
Головна Руська Рада	Вперше легально заявила українські політичні вимоги в Галичині.
Українсько-польське суперництво	Обидва рухи претендували на вплив у краю, особливо у Східній Галичині.
Наслідки	Українці здобули досвід політичної організації, преси і публічної боротьби.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Європейська «весна народів»	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Скасування кріпацтва в галичині	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Створення головної руської ради	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Українсько-польське суперництво	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Підсумки революції для українців	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Головна Руська Рада	перша українська політична організація Галичини.
Григорій Яхимович	один із провідних діячів ГРР.

Хто / що	Роль у темі
Селяни	головна соціальна група, для якої скасування панщини стало переломним.
Польський рух	конкурент українського руху у Галичині.
Австрійська влада	маневрувала між національними рухами імперії.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Революція 1848 р.	хвиля виступів у Європі за конституції, свободи і національні права.
Панщина	примусова праця селян на землевласника.
Головна Руска Рада	перша легальна українська політична організація в Галичині.
Національна гвардія	збройні формування періоду революції.

Поняття	Як використати у відповіді
Революція 1848 р.	Скажіть: «Революція 1848 р. - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Панщина	Скажіть: «Панщина - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Головна Руска Рада	Скажіть: «Головна Руска Рада - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Національна гвардія	Скажіть: «Національна гвардія - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1848	революція в Австрійській імперії.
квітень 1848	скасування панщини в Галичині.
2 травня 1848	створення Головної Руської Ради.
1848	видання газети «Зоря Галицька».
1849	придушення революції в імперії.

Хронологічна стрічка

1848 → квітень 1848 → 2 травня 1848 → 1848 → 1849

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Весна народів	ключові дії та суперечності	історичний результат
Скасування панщини	ключові дії та суперечності	історичний результат
Головна Руська Рада	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Революція 1848 р.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Революція 1848 року на західноукраїнських землях. Скасування кріпацтва. Головна Руська Рада» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.

Рівень	Завдання
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.